

кий рівень міжнародних відносин, міжнародної безпеки, відносини довіри між керівниками і підлеглими, партнерами по бізнесу, довіру до представників політичної еліти, засновану на альтруїзмі та патріотизмі модель поведінки державних керманців, прогнозування та проектування людського розвитку.

Список використаних джерел

1. Алан Г. Джонсон. Тлумачний словник з соціології / Пер. з англ. за науковою редакцією В.Ісаїва, А.Хоромжого. – Львів: Видавничий центр львівського національного університету імені Івана Франка, 2003. – 480 с.
2. Бурдые П. Формы капитала // Экономическая социология. Ноябрь. – 2002. – Т.3. – № 5. – С.60-74.
3. Донченко Е.А. Социетальная психика. – К.: Наукова думка, 1994. – 206 с.
4. Коулман Дж. Капитал социальный и человеческий // Общественные науки и современность. – 2000. – №3. – С.39-42.
5. Логунова Л.Ю. Роль семейно-родовой памяти в трансляции социального опыта <http://conference.kemsu.ru>
6. Макрс К. Капитал. – Т1. – 900 с.
7. Маркс К. Капитал. – Т.3. – 1078 с.
8. Парсонс Т. Система современных обществ. – М.: Аспект-Пресс, 1997.
9. Радаев В.В. Понятие капитала, формы капитала и их конвергенция // Экономическая социология. – 2002. – Т.3. – №4. – С.20-31.
10. Русакова О.Ф., Русаков В.М. PR-Дискурс: Теоретико-методологический анализ. Екатеринбург: УрО РАН, Институт международных связей, 2008. – 340с. <http://u6935.netangels.ru>
11. Тихонова Н.Е. Социальный капитал как фактор неравенства // Общественные науки и современность. – 2004. – № 4. – С.24-31.
12. Фукуяма Ф. Социальный капитал // Культура имеет значение: каким образом ценности способствуют общественному прогрессу / Под ред. Л.Харртона и С.Хантингтона. – М.: Московский институт политических исследований. – 2002.

Ротарева И.В. Определение понятия «социетальный капитал»

Исследовано происхождения понятий «капитал» и «социетальное», семантическое становление и развитие понятия «социетальный капитал», определено общее, особое и единичное в видовых понятиях «экономический», «политический», «социальный» капиталы. «Социетальный капитал» определяется через синтез родовых характеристик понятия в объединении онтологического, гносеологического, праксеологического и аксеологического аспектов.

Ключевые слова: социетальное, капитал, социетальный капитал.

Rotareva, I.V. The determination of concept «societal capital»

Principle of ascent from abstract to concrete determines the necessity of research of origin of concepts «capital» and «societal», semantic becoming and development of concept «societal capital», determination general, special and single in specific concepts – «economic», «political», «social capitals». The determination of «societal capital» is carried out, as a synthesis of family descriptions of concept in an association ontological, gnosiological, praxiological and axiological aspects of «societal capital».

Key words: societal, capital, societal capital.

Майбутнє як детермінанта молодіжного сприйняття історії

Розглядається майбутнє з точки зору інноваційної соціалізаторської діяльності. Зроблено висновок, що держава і громадянське суспільство повинні піклуватися про те, щоб у індивідів виникли ідеальні уявлення про необхідність існування держави, суспільства, моралі та інших форм соціальності.

Ключові слова: майбутнє, детермінанта, інноваційна соціалізаторська діяльність, молодь, соціальність.

Як би не ретушувалася історія, молодь завжди прагнула і прагнучиме до її реалістичного сприйняття, до адекватного відтворення фактів. Цей реалізм потрібен молодому поколінню не тільки для правдивого бачення минулого, але й для створення реалістичних прогнозів щодо майбутнього. Створенню реалістичних поглядів на майбутнє повинні сприяти і наявні у суспільстві прогнози розвитку соціуму. Поки що подібні прогнози запропоновані, переважно, іноземними вченими, а відтак, вони мають бути критично сприйнятими, а не просто адаптованими до розвитку українського суспільства. Як відомо, в концепціях М.Голанського, Д.Несбіта, П.Ебурдіна та інших західних вчених розкриваються обмеження розвитку виробництва екологічним ресурсом планети, стагнація виробництва і стабілізація його на визначеному усередненому рівні. У цих концепціях проявляється *детермінація майбутнім*, коли щось екстраполюється в майбутнє, а прогноз стає засобом нездорового ажіотажу навколо певної проблеми. Як наслідок виникає *футурошок*, який негативно впливає на соціалізацію підлітків. На них починає тиснути не облаштованість майбутнього світу, оскільки вони починають переживати той факт, що вже будуть жити в інших, таких, що істотно відрізняються від наявних, екологічних та економічних умовах.

І виявляється, що просте майбутнє, задане нами як екстраполяція існуючих тенденцій, яка не припускає якісної зміни буття, породжує відповідний тип соціалізаторської діяльності – *адаптаційний*. А складне майбутнє, котре припускає якісну зміну теперішніх характеристик у майбутньому бутті, змушує нас до інноваційної соціалізаторської діяльності. Тому що воно змушує використовувати інформації про таке майбутнє, яке є якісно відмінним від сьогодення. Водночас пов'язуючи час з молоддю, по-перше, можна констатувати, що майбутнє суспільство можна побачити в тому новому поколінні, що вже актуально існує в дійсному часі

у формі дитячого і молодіжного співтовариства. По-друге, актуально існуюча молодь є потенційно «дорослим» суспільством. Таким чином, неординарність і специфіка вирішення питання про майбутнє в цьому випадку полягає в тому, що в особі молоді майбутнє існує в сьогоденні (що є нетиповим для багатьох об'єктів), а вже потім сьогодення потенційно проектується в майбутнє.

Молодь – це актуалізоване майбутнє, тобто, вона не тільки майбутнє, але і сьогодення. Нею необхідно опікуватися сьогодні, не відкладаючи цю проблему на майбутнє. На жаль, в історії можна знайти чимало прикладів того, що суспільство не завжди переймалося питанням, якою молодь стане завтра.

Наведемо такий приклад. Коли в українських школах на початку дев'яностих років минулого століття страйкували вчителі, дитяча злочинність виросла в десятки разів. Однак мало кого (хіба що правохоронців) схвилював той факт, що підлітки можуть значну частину свого майбутнього життя провести у в'язниці. В основному увага акцентувалася на небезпеці ходити вулицями міст. Але це синхронний зріз: про молодь піклуються, тому що вона сьогодні є певною соціальною групою. Водночас вона – загроза сьогоденню. У цьому полягає одна з основних суперечностей між сьогоденням і майбутнім. З огляду на це, основною виховною метою має стати формування у кожного вихованця уявлення про себе не лише як про громадянина, який підтримує існуючий лад, а як про незалежну особистість, яка здатна прийняти на себе моральну відповідальність перед суспільством за себе, за інших, за справу. Як зазначила Ліна Костенко, «ніхто з нас, нині живущих, не може нести відповідальності за давні неспокутувані гріхи. Але кожен з нас зобов'язаний їх не повторити і не примножити» [1, с. 17].

В сучасних історичних умовах у розвинутих країнах чи не основною проблемою соціалізації молоді є питання формування у неї *відповідальності*. За себе, суспільство, країну, людство. Ця проблема має безліч аспектів і рівнів, різних за масштабами наслідків і значень. Пам'ятаємо слова Мольєра: «Ми повинні бути відповідальними не тільки за те, що робимо, а й за те, чого не робимо».

Сьогодні не можна не погодитися з тим, що актуальною стала необхідність адаптувати молодь до нових інтелектуальних засобів виробництва. Вона була на порядку денному й у попередню епоху, але зараз у цієї проблеми з'явився новий ракурс. Раніше становлення індивіда не було основним чинником виробництва, у кращому разі він виявлявся скарбничкою знань на майбутнє. А нині кожна молода людина має завдяки персональному комп'ютеру і сучасним засобам зв'язку доступ як до реальних засобів виробництва, так і до зовсім реальних засобів знищення. Тому цілком природно постає питання не тільки про забезпечення підростаючого покоління знаннями, але й у зазначеному зв'язку – про обмеження його знань. Виникають суперечки і роздуми, чи треба, а якщо треба, то в яких формах і масштабах, у якому віці і за яких попередніх умов ті або інші знання давати.

Адже загальновідомим фактом є те, що зараз ринок насичений великою кількістю персональних комп'ютерів. І загалом кожен підліток, який освоює Windows «для чайників», має можливість почати свої безконтрольні

допитливі і пізнавальні експерименти з непередбаченими наслідками. Але цей стан технічної оснащеності нашого життя вже переносить колишні цінності в нову площину, ставлячи на чолі інших питання про відповідальність за інновації, що впроваджуються в громадське життя.

З огляду на це виявляється доречним упровадження *консерватизму в гегелівському розумінні*, оскільки саме у Г. Гегеля консерватизм – це те, що зберігає і є підставою стабільності й стійкості. А інновація – це те, що розвиває, тобто, змінює, адаптує, пристосовує. Але якщо інноваційна адаптивність відривається від консерватизму, то вона втрачає свою функцію забезпечення виживання, пристосування, відривається від ідеї утримання на плаву, збереження в умовах, що змінилися. Гегель увесь час акцентував увагу на позитивному змісті консервативності, і очевидно, тепер ми також самим природним процесом розвитку суспільства підведені до такої необхідності.

Ступінь готовності молоді жити в новій країні значною мірою залежить від здобуття нею історичної освіти. Адже ще Цицерон підкреслював, що *історія є наставницею життя*. Історичне знання виконує не тільки пізнавальну, але й світоглядно-виховну функцію, забезпечує ідеологічну і політичну орієнтацію особистості в соціумі, формує соціальну самосвідомість молодих людей, що є основою їх соціально значущої поведінки. Від того, які історичні знання і в якому обсязі засвоюватиме сучасна молодь залежить не тільки її теперішнє, але й майбутнє. На жаль, та криза, яку переживає сучасна історична наука і освіта, певною мірою позначається і на молодіжному сприйнятті історії. Це насамперед проявляється у неспроможності молоді самостійно і об'єктивно відтворити історичну істину, позбутися стереотипів і догм, котрі довгі роки були підставою ідеологічного обґрунтування антинаукових соціально-політичних концепцій.

Що повинна була відразу зробити Україна після проголошення незалежності? «Насамперед, – пише Ліна Костенко, – об'єктивно оцінити ситуацію... Розробити свою гуманітарну політику, її стратегію та пріоритети. Зафіксувати себе у свідомості людства парадоксом молодої держави з тисячолітньою культурою, що була досі заблокована в силу історичних причин. Бути відкриттям для світу, а не морально ущербним народом в аберациях чужих віддзеркалень... Історія діло давнє, вона вже минула... Та й чим, власне, наша історія гірша, ніж в інших народів? <...> Кожній нації є за що посипати собі голову попелом. Тільки не треба тим попелом запорошувати очі наступних поколінь» [1, с. 13–17].

Адекватному сприйняттю історії молоддю має сприяти *вдосконалення історичної освіти в Україні*, зміст якої повинен адекватно узгоджуватися з новими формами організації навчання. Вища освіта має:

- визнавати історичну освіту однією з найбільш важливих складових професійної підготовки фахівців будь-якого профілю і використовувати її можливості для подолання недооцінки гуманізації та гуманітаризації навчання і виховання;

- підвищувати роль академічної та вузівської історичної науки в створенні наукової бази для організації навчального процесу у вузах (підручники і навчальні посібники, дидактичний матеріал тощо);

- відновлювати і організовувати за нових умов підготовку та перепідготовку кадрів з метою забезпечення їх самостійної, творчої діяльності в

поєднанні з високою відповідальністю перед державою й суспільством за наслідки своєї праці;

– диференціювати історичну освіту молоді залежно від її фахової спеціалізації.

Молодіжне сприйняття історії буде неповноцінним доти, поки в Україні не буде сформоване громадянське суспільство. Тому вся сучасна освіта має бути спрямована на виховання у молоді громадянськості як інтегрованої якості особистості, що дає людині можливість відчувати себе морально, соціально, політично і юридично дієздатною та захищеною. Виховувати особистість чутливою до свого оточення, залучати її до суспільного життя, в якому права людини є визначальними. *Громадянськість* – це реальна можливість втілення в життя сукупності соціальних, політичних і громадських прав особистості, її інтеграція в культурні й соціальні структури суспільства. У формуванні й становленні громадянськості визначальну роль відіграє світогляд особистості, на основі якого формується система її ціннісних орієнтацій, поглядів, переконань, усвідомлюється місце в суспільстві, визначаються обов'язок і відповідальність перед іншими людьми, суспільством.

Усе це пояснює важливість формування у молоді й чітко визначених ментальних конструкцій. Дорослі ніколи не повинні забувати про те, що навіть тоді, коли вони, начебто піклуючись про молодь, насправді піклуються тільки про своє сьогодення, тим самим формують свій завтрашній день. І те, що молоде покоління вже засвоїло і привласнило із сьогодення, тобто, з «дорослого» буття, певним чином з ним розділеного і спільно прожитого, і буде його майбутнім. Зокрема, якщо суспільство заклало в сьогодення тільки установку піклуватися про власне виживання, і молодь, переживши це, сприйняла адекватно як визначене співвідношення цінностей, то далі все це буде транслюватися як принцип її життєдіяльності. Сьогодні в українському суспільстві спостерігаємо взаємини трьох поколінь – турботу сьогодення («дорослого» покоління) лише про себе і власні інтереси, зневагу до покоління батьків («минулого») та покоління дітей («майбутнього») – мізерні пенсії, низький рівень освіти, культури, охорони здоров'я, соціального забезпечення тощо.

Водночас треба мати на увазі, що усвідомлення молоддю того, що батьки піклуються тільки про себе, призведе до ситуації, коли виростаючи, вони теж будуть піклуватися тільки про себе. Вони не думатимуть ні про своїх батьків, ні про своїх дітей. Але це – пряма дорога у небуття. Отже, ніхто так не відповідає перед майбутнім за збереження соціальності, як сучасна молодь. Бо в протилежному випадку залишаються тільки наявні інституції. Тобто, держава і громадянське суспільство. Це їхній об'єктивний інтерес, вони повинні піклуватися про те, щоб у індивідів виникли ідеальні уявлення про необхідність існування держави, суспільства, моралі та інших форм соціальності.

Список використаних джерел

1. Костенко Л. Гуманітарна аура нації, або Дефект головного дзеркала: Лекція, прочит. в Нац. ун-ті «Києво-Могилянська акад.», 1 верес. 1999 р. / Ліна Василівна Костенко. – [2-е вид.] – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська акад.», 2005. – 31 с.

Вашкевич В.Н. Будущее как детерминанта молодежного восприятия истории

Рассматривается будущее с точки зрения инновационной социализаторской деятельности. Сделан вывод, что государство и гражданское общество должны заботиться о том, чтобы в индивидов возникли идеальные представления о необходимости существования государства, общества, морали и других форм социальности.

Ключевые слова: будущее, детерминанта, инновационная социализаторская деятельность, социальность.

Vashkevych, V.M. Future as a determinant of the history perception of the youth

The future is reviewed from the point of view of innovative socialisation activities. It is inferred that a state and a civil society shall be concerned with individuals to develop strong ideas about the need for existence of a state, a society, morals, and other forms of the sociality.

Key words: a future, a determinant, an innovative socialisation activity, the youth, the sociality.